Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, 27.11.2018

Antti Kauhanen

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

HE 227/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta

Irtisanomissuojan heikennys lisää työmarkkinavirtoja ja tuottavuutta

Teoreettisesti korkeammilla irtisanomiskustannuksilla on kahdenlaisia vaikutuksia työvoimavirtoihin. Ensiksi, irtisanomiskynnys nousee, jolloin irtisanomisaste laskee. Toiseksi, uusien työpaikkojen luomisaste laskee, sillä irtisanomiskustannukset laskevat uuden työpaikan arvoa yritykselle. Tämä tarkoittaa myös sitä, että työttömien työllistymistodennäköisyys on sitä pienempi mitä suuremmat irtisanomiskustannukset ovat. Korkeampien irtisanomiskustannuksien vaikutus työllisyyteen on siis teoreettisesti epäselvä: teorian perusteella ei voida arvioida kumpi vaikutus on suurempi (Cahuc ym., 2015).

Irtisanomissuojaan tehtyjen muutosten vaikutuksia on arvioitu Saksassa, Italiassa, Portugalissa ja Ruotsissa. Nämä tutkimukset hyödyntävät lakimuutoksia, jotka kohtelevat eri kokoisia yrityksiä eri tavalla. Irtisanomiskustannukset ovat monissa maissa pienempiä pienissä yrityksissä, mitä voidaan perustella sillä, että pienten yritysten irtisanomis- ja palkkauspäätökset voivat reagoida suurempia yrityksiä herkemmin irtisanomiskustannuksiin (Skedinger, 2011, s. 58).

Edellä mainittuja maita koskevat empiiriset tutkimukset osoittavat, että irtisanomissuojan heikentäminen kasvattaa sekä rekrytointiastetta että irtisanomisastetta (Kugler ja Pica, 2008; Martins, 2009; von Below ja Thoursie, 2010; Bauernschuster, 2013). Nettovaikutus työllisyyteen on tyypillisesti hyvin pieni. Euroopan maista Portugalissa ja Ruotsissa on tutkittu irtisanomissuojan vaikutusta tuottavuuteen ja näissä tutkimuksissa on havaittu, että irtisanomissuojan heikentäminen kasvattaa tuottavuutta (Martins, 2009; Bjuggren, 2018).

Lakiesityksen vaikutukset todennäköisesti vähäisiä

Lakiesitys lisäisi yrityskoon painoarvoa oikeudellisessa kokonaisharkinnassa. Lakiesityksen käytännön merkitys lienee vähäinen, sillä yrityskoko voidaan huomioida jo nyt kokonaisharkinnassa. On myös huomioitava, että ennen oikeuskäytännön vakiintumista lainsäädännön tulkintaan liittyvä epävarmuus kasvaa.

Vastaavaa muutosta ei ole aiemmin tutkittu, joten tutkimusnäyttöä tämän lakiesityksen vaikutuksista ei ole. Todennäköisesti mahdolliset vaikutukset ovat kuitenkin samansuuntaisia kuin edellä läpikäydyissä tutkimuksissa: rekrytointiaste, irtisanomisaste ja tuottavuus kasvavat. Vaikutuksen suuruusluokka lienee kuitenkin pieni, koska itse lakimuutos ei ole kovin merkittävä.

Lähteet

Bauernschuster, S. (2013). Dismissal protection and small firms' hirings: Evidence from a policy reform. Small Business Economics, 40(2), 293-307.
Bjuggren, C. M. (2018). Employment protection and labor productivity. Journal of Public Economics, 157, 138-157.
Cahuc, P., Carcillo, S. ja Zylberberg, A. (2015). Labor economics. Cambridge, MA: MIT Press.
Kugler, A. ja Pica, G. (2008). Effects of employment protection on worker and job flows: Evidence from the 1990 italian reform. Labour Economics, 15(1), 78-95.
Martins, P. S. (2009). Dismissals for cause: The difference that just eight paragraphs can make. Journal of Labor Economics, 27(2), 257-279.
Skedinger, P. (2011). Employment consequences of employment protection legislation. Nordic Economic Policy Review, 1, 45-83.
von Below, D. ja Thoursie, P. S. (2010). Last in, first out?: Estimating the effect of seniority rules in sweden. Labour Economics, 17(6), 987-997.